

iThenticate: „fegyver” a Ctrl+C, Ctrl+V ellen!

A deenk.hu legutóbbi írásában láttuk, hogy a szabadon elérhető, korlátozásoktól mentes tudományos irodalom megteremtésének nemes szándéka, az *open access mozgalom* megszületése milyen szorosan kapcsolódott össze az internet elterjedésével. Utóbbi tényező azonban egy másik, hasonlóan fontos, de ellentétes előjelű jelenséget is felerősített: a plagizálást.

A plagizálás – más szerző munkájának felhasználása a nélkül, hogy erre a készítő utalna és hivatkozna – nem más, mint jogtalan (vissza)élés a szellemi tulajdonnal, röviden: lopás. A jelenség természetesen nem új, de az utóbbi években a tudományos világban és azon túl egyaránt felerősödött a szerepe. A könnyen elérhető internetes tartalmak csábítása, a publikációk számának növelésére irányuló kényszer („publish or perish”) mellett igen jelentős hatása van a kapcsolódó ismeretek hiányának és a mindent kicsit felnagyító médiának is.

A hazánkban is jól ismert „copy-paste kultúra” terjedését az egyetemek és kiadók egyre szélesebb körű plágiumszűréssel próbálják visszaszorítani, nem is sikertelenül. Egy angol egyetemeket érintő vizsgálat pl. kimutatta, hogy míg 2005-ben a hallgatói diplomadolgozatoknak még 8 százalékában volt nagymértékű plagizált tartalom, 2012-re ez a szám 3 százalékra csökkent. Az ehhez hasonló sikerek újabb ösztönzést adnak a *plágiumkeresők* további terjedéséhez, fejlesztéséhez. Ennek eredményeként ma már több ingyenes szoftver is rendelkezésre áll (Magyarországon ilyen a KOPI), de a csalások kiszűrésére még mindig a fizetős szoftverek használata jelent nagyobb garanciát.

Az iThenticate

A Debreceni Egyetem által is előfizetett iThenticate nevű alkalmazás büszkén hirdeti magáról, hogy tízből kilenc szerkesztő hatékony eszköznek tartja a plagizálás visszaszorításában. A magabiztosságnak van is némi alapja. Az adatok tanúsága szerint csaknem

600 tudományos kiadó mintegy 40 millió cikkéhez, az impakt faktoros folyóiratok 80%-hoz és a vezető adatbázisok (Ebsco, Emerald, Wiley stáb.) százmillió tartalmához fér hozzá. Keresőrobotjai weboldalak milliárdjait fűrkészik csaknem egy évtizedre visszamenően, több mint 30 nyelven (magyarul is!).

Ezek az adatok arra engednek következtetni, hogy bár az iThenticate láthatóan a tudományos körökben elharapódzó plágiumra fókuszál, kiválóan alkalmas lehet szakdolgozatok vagy egyszerű házi dolgozatok ellenőrzésére is.

Plágiumszűrés a Debreceni Egyetemen

Az iThenticate jelenleg még *nem közvetlenül* érhető el a felhasználók számára, a szolgáltatást a *könyvtáron keresztül* vehetik igénybe az egyetem polgárai. Ehhez egy levelet kell küldeni a crosscheck@lib.unideb.hu e-mail címre, melyhez PDF-formátumban az ellenőrzendő szöveget is csatolni kell. Szükség van továbbá az írás címére, szerzőjének nevére, beosztására, és az intézmény/kar feltüntetésére. E kissé bürokratikusnak tűnő adatigény a lehető legpontosabb azonosítás érdekében fontos. A plágiumszűrést a DEENK munkatársai végzik, melynek eredményét egy részletes „jelentésben” küldik meg az igénylőnek.

Az iThenticate által készített összefoglaló az egyezőségek összesített százalékos aránya mellett részletesen, az eredetike mutató linkekkel együtt listázza a problémás szakaszokat, feltünteti az azonos szavak számát, és megjelöli helyüket a szövegben.

A procedura átfutási ideje 1-2 nap. Maga a szűrés viszonylag gyorsan lezajlik, de az eredmények alapos kiértékeléséhez kell némi idő. A szoftver ugyan elég „okos” ahhoz, hogy bizonyos megkülönböztetéseket tegyen (pl. kizárja a felhasznált irodalmat vagy az idézeteket), de az eltérő publikálási szokások és a vizsgált írások egyediségei bizonyos óvatosságra intenek. A könyvtárosok a problémásnak ítélt részeket ezért egyenként ellenőrzik, így biztosítva, hogy a kapott eredmény a lehető legnagyobb mértékben tükrözze a valóságot.

Az iThenticate nem csodafegyver, és százszázalékos garanciát sem ígér, de az egyik leghatékonyabb eszköz a plágium elterjedése ellen, ami nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy a kutatóegyetem tudományos teljesítményének színvonala továbbra is megfelelő legyen.

Az Egyetemi Életben eddig megjelent cikkeink elérhetők a DEA-ban.

Köszönettel várjuk észrevételeiket az info@lib.unideb.hu címre, melyekkel hozzájárulhatnak a Könyvtár fejlesztéséhez, szolgáltatásainak megújulásához!

Szöveg	44 words	1%
1. Kereskedelmi	18 words	< 1%
2. Kereskedelmi	17 words	< 1%
3. Kereskedelmi	15 words	< 1%
4. Kereskedelmi	15 words	< 1%
5. Kereskedelmi	14 words	< 1%
6. Kereskedelmi	12 words	< 1%